

Vårt datum	Vårt Dnr:
2017-01-23	
Ert datum	Ert Dnr:
2017-01-31	Rnr 91.16

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar entreprenörskapsutredningen SOU 2016:72

Fokus i uppdraget har varit att identifiera hinder och möjligheter och komma med förslag på nya åtgärder som bidrar till fler innovativa tillväxtföretag i Sverige. Ett hinder som lyfts av utredaren är rekryteringen av kompetens till nya växande företag. Där pekar utredaren på personaloptioner som en lösning, vilket Sveriges Ingenjörer drivit som viktig fråga och ser som betydelsefullt medel att rekrytera kompetens till snabbväxande företag.

Utredaren har också tittat på beskattning av entreprenörskap och konstaterar att de höga marginalskatterna försvårar för nystartade företag att rekrytera specialistkompetens. I utredningen finns också förslag på nya regler vid företagsrekonstruktioner så att fler entreprenörer ska få en andra chans.

Vi väljer i remissvaret att fokusera på det som utredaren i inledningskapitlet betonar, som handlar om förutsättningar för entreprenören som motor i ekonomisk utveckling och banbrytande innovationer. Forskningen visar att ekonomisk tillväxt kan härledas till enstaka framgångsrika individer eller nätverk av individer. Utredaren menar att ett problem med den svenska offentliga tillväxtpolitiken varit betoningen på kunskapssatsningar istället för åtgärder som är riktade på och ligger närmare entreprenören.

De ur Sveriges Ingenjörer synvinkel viktigaste förslagen som vi stödjer är:

- 1) 5.8.7 operativt stöd och potentialen för entreprenörer och små företag att använda de 190 test- och demoanläggningar som finns i Sverige och som enligt utredningen främst används av större företag i dag
- 2) 6.1 främjande insatser för ökat entreprenörskap och fler innovativa och potentiella tillväxtföretag genom rivande av upplevda hinder.

- 3) Behov av tydliga målformuleringar och lärande processer, se 6.6 svaga målformuleringar och 6.7 behov av lärande processer. Det behövs bättre underlag i form av data, statistik, målformuleringar och externa utvärderingar för att kunna mäta och lära av de främjande insatsernas effekter.

Potential i förslagen:

Utredarens analys att det finns potential i de 190 test- och demoanläggningarna håller vi med om. OECD har i sin rapport om det svenska innovationssystemet 2015 lyft fram att Sverige är ett framgångsrikt innovationsland.

OECD betonar också att svenska teknikföretag varit framgångsrika att växa med nya innovationer på en global marknad och dragit nytta av den höga utbildningsnivån som finns i Sverige.

De svenska teknikföretagen är globalt konkurrenskraftiga och sysselsätter närmare en miljon människor i Sverige och står inräknat underleverantörer för en fjärdedel av Sveriges BNP. FoU andelen har från en hög nivå enligt statistik från SCB ökat i Sverige under perioden 2013-2015.

De kunskapsintensiva och högteknologiska företagen har en hög omställningsförmåga och nästan fyra företag av fem har egen innovationsverksamhet, där test- och demoanläggningar finns i den egna verksamheten men där också andra anläggningar används till exempel de som drivs av RISE.

Utredaren pekar på att unga samt mindre företag behöver stöd i användningen av forskningsinfrastrukturen och har föreslagit att en översyn ska ske där RISE och Vinnova ska ta fram förslag på ökad användning av dessa. Regeringen har även avsatt 500 miljoner kronor i medel i satsningen Testbädd Sverige.

Sverige ligger på tredje plats i Europa när det gäller patentansökningar per capita. Det bidrar till skydd för företagens FoU och leder till exportframgångar och ökad lönsamhet i företagen. De svenska industriföretagens starka fokus på innovation och en i internationell jämförelse höga FoU nivå innebär också att företagen är växthus för utveckling av olika typer av idéer, där dock en del idéer med potential finns utanför kärnverksamheten och där företagen därför saknar intresse att driva dessa vidare.

De yrkesverksamma i de internationellt framgångsrika teknikföretagen t ex i FoU positioner har genom sin anställning och sin utbildning förvärvat kunskap och idéer som, om företaget inte är intresserat att driva detta i kärnverksamheten, skulle kunna bli ett potentiellt nytt tillväxtföretag. Moderfö-

retaget skulle kunna bli delägare och stödja lanseringen av nya produkter och tjänster som utvecklas i avknopningsföretaget.

Sveriges Ingenjörer har gjort fördjupade studier kring hinder för entreprenörskap.

Vi upplever att utredaren pekar på behovet av nya insatser för att riva de hinder som idag finns för att möjliggöra ett ökat entreprenörskap. Det saknas dock konkreta förslag och fördjupning i utredningen om de faktiska hinder som finns för ett ökat entreprenörskap som leder till fler nya växande innovativa företag. Det saknas också ett fokus på individens möjligheter i utredningen, vilket vi vill komplettera med.

En grundförutsättning är att de hinder som idag finns för yrkesverksamma med affärsidéer kan undanröjas. Våra utredningar visar att yrkesverksamma är en bortglömd målgrupp för främjande insatser. Samtidigt ser vi en stor potential finns hos denna målgrupp om de ges möjlighet att ta tjänstledighet och/eller sluta sin anställning och på olika sätt uppmuntras att starta nya innovativa tillväxtföretag.

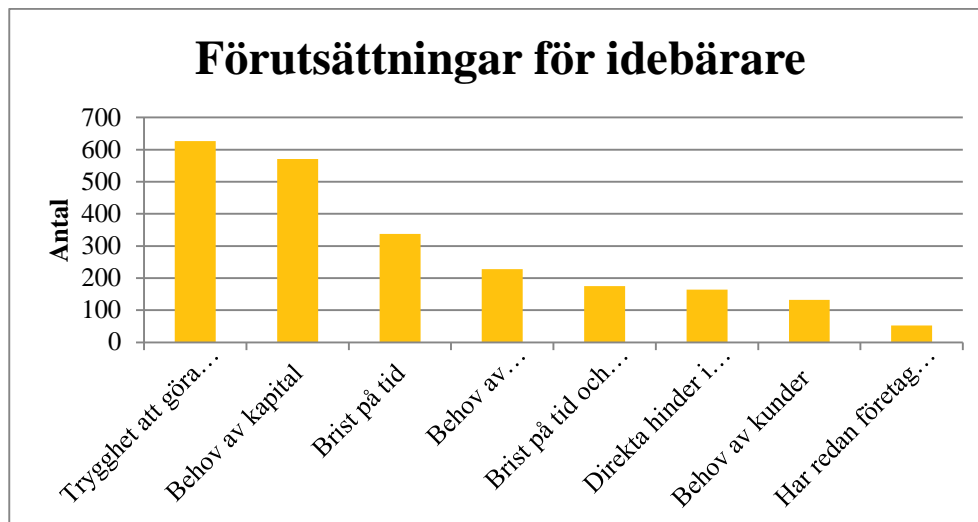
Sveriges Ingenjörer har under flera års tid gjort fördjupade studier genom medlemsenkäter men också genom djupintervjuer och fallstudier. Våra erfarenheter och resultat förmedlas i den följande texten som avslutas med tre konkreta förslag på åtgärder i syfte att riva hindren. Vi bilägger också en rapport: "1 000 idéer kan leda till start av nya företag i Sverige"; där resultat från djupintervjuerna redovisas.

Möjligheter för fler nya innovativa tillväxtföretag

Vi på Sveriges Ingenjörer har valt att fördjupa oss i de hinder som utredaren pekar på, under 6.1, men också möjligheter att riva hindren.

Vi tror att många av de yrkesverksammas idéer har en potential att växa i rätt jordmån om nya stödformer, strukturer och system anpassas till gruppen anställda om de ges förutsättningar att knoppa av verksamhet uppbackat av företagen.

Hindren för realisering ligger förutom brist på uppbackning i moderföretaget också hinder för de individer som bär på idéerna i företagen. I en enkätundersökning som Sveriges Ingenjörer skickade till alla yrkesverksamma medlemmar ställdes frågan om förutsättningar att realisera egna affärsidéer. Det kom det in 2 286 fria svar som kategoriserades och visar att det främsta hindret var trygghet att realisera idéerna följt av brist på kapital och brist på tid.

I hindret trygghet att realisera idéerna ligger både ekonomisk trygghet men också förutsättningar för att få tjänstledighet och starta eget företag. Idag har en arbetstagare enligt lag 1997:1293 möjlighet till tjänstledighet upp till sex månader om idén inte konkurrerar och inte medför väsentlig olägenhet.

3 § En arbetstagare har rätt till hel ledighet från sitt arbete under högst sex månader för att själv eller genom juridisk person bedriva näringsverksamhet. Arbetstagarens verksamhet får dock inte konkurrera med arbetsgivarens verksamhet. Ledigheten får inte heller innebära väsentlig olägenhet för arbetsgivarens verksamhet. En arbetstagare har rätt till ledighet endast under en period hos en och samma arbetsgivare.

Vi har genom vår halvårsvisa innovations- och konjunkturenkät till 645 fackligt förtroendevalda representanter i det svenska näringslivet följt upp hindret med tjänstledighet i ett halvår med frågan om fler skulle starta om tiden förlängdes till 12 månader. Det visade sig att 37 procent av de svarande trodde att fler skulle starta om tiden förlängdes till ett år, ett innovationsår. Enkäten visade också att tjänstledighet inte beviljats i 33 procent av företagen, där ett skäl kan ha varit olägenhet i arbetsgivarens verksamhet. Det visar sig bland svaren att det fanns personer som mötts av motstånd i företagen. Detta är också en kunskapsfråga hos företag, där de kan tjäna på att låta sina anställda pröva sina vingar. De blir då mer attraktiva som arbetsgivare genom ett öppet förhållningssätt. Möjligheten finns att få in ny kompetens i organisationen. Det leder också till ökad rörlighet och öppnar därmed för nya karriärmöjligheter internt i företagen. Om företagen dessutom väljer att bli delägare i de nya företagen skapas förutsättningar för att testa idéer med potential utanför kärnverksamheten och tjäna pengar om det

nya företaget går bra. Ett exempel är SAAB i Linköping som vid ett avknopningsföretag erhållit ca 1 miljard i intäkter när det såldes vidare.

När det gäller den ekonomiska tryggheten så är idag inte anställda som startar egen verksamhet berättigade att få starta eget bidrag. Den sjukpenninggrundande inkomsten riskerar att sänkas och det tar tid att få inkomster i ett nystartat företag. Därför skulle någon form av innovationsstipendium kunna motivera anställda med idéer med potential att starta ny verksamhet.

Gruppen yrkesverksamma har idéer men många vågar inte eller vill inte riskera sin att lämna en trygg anställning med en god inkomst i utbyte mot ett osäkert företagande där lönen den första tiden riskerar att bli väsentligt lägre samt trygghetssystem är sämre eller till delar saknas. Samtidigt skulle någon typ av riskpremie från staten genom till exempel ett innovationsstipendium kunna ge bra avkastning.

Ett räkneexempel visar att om det offentliga avsätter 500 000 per person under ett år till 150 stipendiater skulle pengarna komma tillbaka i form av skatteintäkter inom två år. Detta bygger på att stipendiaterna startar företag som skulle sysselsätta 500 personer som vardera skulle betala 150 000 kronor i skatt.

Vi har frågat hur många av våra medlemmar som bär på affärsidéer som skulle kunna utgöra grunden för nya innovativa och potentiella tillväxtföretag i Sverige. Av våra 145 500 ingenjörmedlemmar, svarar en av sex ingenjörer att de har affärsidé dvs drygt 24 000.

Vi har också följt upp detta och frågat om våra medlemmar vill ha hjälp att realisera sina idéer. Det visade det sig då att ca 1 000 av medlemmarna ville ha hjälp att gå vidare för att realisera sina affärsidéer.

Vi initierade och fick medfinansiering av Vinnova för att kartlägga de hinder och möjligheter som finns för yrkesanställda ingenjörer att realisera sina affärsmöjligheter i ett pilotprojekt som vi kallade 1 000 idéer.

Under fyra månader har processstöd och djupintervjuer genomförts av en projektledare på Sveriges Ingenjörer på plats i Linköping som är en region med stora teknik- och ingenjörsföretag. Djupintervjuerna visar att det finns idéer med tillväxtpotential men också att det finns reella hinder och brist på ekonomiskt stöd eller stipendium under en kort uppbyggnadsperiod i startskedet. Djupintervjuerna gav också resultatet att det fanns också ett behov av testanläggningar och teknisk expertis för att testa och utveckla prototyper och koncept, men där hinder var kostnaden för att använda testmiljöer och expertis, vilket också utredaren konstaterar under punkt 5.8.7.

Vi har i projektet Idélandet Sverige inhämtat kunskap från idéutvecklingsverkstäder/tänktankar med ca 200 ingenjörer på 14 orter. Idéer har kreerats som konceptförslag baserat på regionala samhällsutmaningar. www.idelandet.se. Idéerna som jobbats fram skapar intresse hos regionala företag och myndigheter, men är svårare att få stöd för i realiseringsfasen. Uppföljning av resultat och effekter visar att ingenjörerna upplever svårigheter på flera orter med de lokala stödsystem och strukturer som finns för att stödja idéutveckling och innovation.

Stödstruktur som finns idag är inte anpassad till yrkesverksamma och ger inte incitament eller stöd att knoppa av och starta egen verksamhet. Det finns test- och demomiljöer men kostnaden för att använda dessa leder till att enskilda personer och små företag inte kommer vidare. Trots stora insatser för främjande så saknas tydliga mål och uppföljning av insatser, vilket leder till att grupper med stor potential att starta nya innovativa tillväxtföretag hamnat utanför stödsystemet. Det innebär att infrastrukturresurser i form av test- och utvecklingsmiljöer inte kan tillvaratas för målgrupper som har behov och potential. Utredaren efterfrågar tydligare målformuleringar punkt 6.6 och läroprocesser punkt 6.7 med lärandeprocesser. Entreprenörerna behöver bränsle för att starta nya tillväxtföretag i Sverige. Vi har också identifierat hinder i vår fördjupade analys. Vi föreslår därför:

- 1) Att lagen om tjänsledighet 1997:1293 om rätt till ledighet för att bedriva tjänsledighet förlängs och villkoren blir mer gynnsamma.
- 2) Att stipendier införs till antälda som vill knoppa av verksamhet och har en idé med tillväxtpotential. Vinnova föreslås hantera stipendieansökan och urval.
- 3) Att statliga stödsystem öppnas upp, och anpassas till gruppen anställda med idéer som idag inte är målgrupp för stödsystemen. Tillväxtanalys föreslås bidra till uppföljning av stödsystem och läroprocesser.

SVERIGES INGENJÖRER

Peter Larsson
Samhällspolitisk direktör

Staffan Bjurulf
Näringspolitisk expert